

методи виховання, средства виховання) и диагностико-результативного (критерии, показатели и уровни воспитанности культуры родственных отношений у младших школьников). Определяющим элементом модели являются педагогические условия, направленные на воспитание культуры родственных отношений у младших школьников.

Ключевые слова: модель, моделирование, культура семейных отношений, младшие школьники, критерии, показатели, уровни воспитанности культуры родственных отношений у младших школьников, педагогические условия.

Royik T. O. Model for raising the culture of family relationships among junior pupils

The article is devoted to the analysis of the structural components of the model proposed by us for raising the culture of family relationships among junior pupils. We considered the concept of "modelling" and highlighted three levels through which the paradigms of upbringing the culture of family relationships among junior pupils spread in society. It was found that the modeling method is always used in conjunction with other general scientific and special methods; especially closely related to the experiment. The created author's structural and functional model of raising the culture of family relationships among junior pupils is characterized by the organic unity of its blocks: the target (purpose, task), methodological (scientific and pedagogical approaches, principles, subjects of education), procedural-technological (forms of organization of education of culture family relationships, methods of education, means of education) and diagnostic and productive (criteria, indicators and educational level of the culture of family relationships among junior pupils). The decisive element of the model is the pedagogical conditions aimed at raising the culture of family relationships among junior pupils.

Key words: model, modeling, culture of family relationships, junior schoolchildren, criteria, indicators, educational level of culture of family relationships among junior pupils, pedagogical conditions.

УДК 811.111+37.035

Сидорчук О. В.

ПОТЕНЦІАЛ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЧИННИКА ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПРАЦІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

У роботі розглядаються можливості інтегрованого навчання іноземної мови як чинника формування позитивного професійного іміджу соціального працівника. Також порушується питання ефективності навчально-виховних методів інтенсифікації професійної підготовки майбутнього працівника соціальної сфери шляхом контекстно-орієнтованого вивчення іноземної мови. Обґрунтовується необхідність застосування інтерактивних вправ на практичних заняттях у курсі професійно орієнтованого вивчення іноземної мови. Виділено чинники інтенсифікації набуття комунікативної компетентності майбутнього фахівця як інтегрального складника позитивного професійного іміджу під час вивчення іноземної мови. Запропоновано шляхи стимулювання вербального мислення студента для подальшого ефективного функціонування в професійній сфері.

Ключові слова: імідж, іміджологія, інтегроване навчання, контекстно-орієнтоване навчання, інтерактивні вправи, міжособистісне спілкування, професійна підготовка.

На сучасному етапі євроінтеграції система соціальної роботи України висуває посилені вимоги до професійної компетентності молодих фахівців – випускників закладів вищої освіти. Однією з нагальних вимог є готовність бути конкурентоздатним на ринку соціальних послуг. Відповідно, питання підвищення ефективності професійної підготовки конкурентоздатних фахівців у сучасних умовах набувають особливої актуальності. Функціонування установи, соціального закладу, залучених у вирішення соціальних проблем, їхня здатність до інноваційних процесів прямо залежать від наявності в персоналі таких характеристик.

З огляду на це, перед ЗВО, які готують працівників соціальної сфери, постає проблема створення педагогічних умов, що сприятимуть утворенню позитивного власного образу і професійного іміджу як складника фахової майстерності майбутнього фахівця. Оскільки реформаційний процес у вітчизняній системі освіти орієнтується на сприяння формуванню студента як суб'єкта власного навчання, тому, як передбачено Законом України "Про вищу освіту", організація навчально-виховного процесу у ЗВО, перебуваючи в колі їхніх автономних повноважень, повинна сприяти суб'єктивації процесу пізнавальної діяльності [1].

Мета статті – визначити потенціал інтегрованого навчання іноземної мови як чинника формування іміджу працівника соціальної сфери й засобу моделювання його професійної діяльності в ситуаціях міжособистісного спілкування, запропонувати практичні рішення щодо оптимізації використання годин аудиторних занять з іноземної мови за професійним спрямуванням, дотримуючись рекомендацій Комітету Ради Європи з питань освіти [2, с. 24].

Представлена робота є логічним продовженням дослідження виховного аспекту інтерактивних методів навчання іноземної мови за професійним спрямуванням, у яких наголошувалось, що, "спираючись на концепції діяльнісного підходу в освіті та комунікативного підходу в навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням, в умовах обмеженої кількості годин практичних занять процес опанування іноземної мови

повинен стати ефективним навчально-виховним методом інтенсифікації професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі соціальної сфери. Комплексне поєднання особистісно-орієнтованого та компетентісно-орієнтованого підходів в освітньому процесі породжує потребу в теоретичних, методичних і практичних розробках інноваційних технологій впливу на особистість за мінімально необхідних витрат аудиторного часу на досягнення намічених результатів” [3, с. 110–113] і водночас має сприяти формуванню в студента іміджу соціального працівника як невід’ємної професійної компетенції.

У психолого-педагогічних дослідженнях висвітлюються умови, що впливають на особистість, яка формується. Формуванню конкурентоспроможності фахівців приділяли увагу Н. Бібик, О. Дубасенюк, Т. Сулима, А. Литвин.

Послугуючись дослідженням А. Литвина [4, с. 21], можна дійти висновку, що педагогічні умови, будучи складовим елементом педагогічного процесу, є об’єктивними можливостями змісту, методів і форм організації навчання, забезпечують досягнення мети.

У сучасних наукових роботах з питань методології професійно орієнтованої іншомовної підготовки (як зарубіжних авторів – Д. Брінтона, М. Веше, так і вітчизняних – П. Образцова, О. Тарнопольського), націлених на знаходження оптимального методу викладання іноземних мов (далі – ІМ) з метою інтенсифікації оволодіння ІМ для професійних цілей, пропонуються такі методи: навчання ІМ через зміст спеціальних дисциплін (content-based second language instruction), змістово-мовна інтеграція в навчанні (content and language integrated learning) та іншомовне занурення (immersion) [5, с. 23–27].

Ідея виокремлення іміджології як окремої наукової галузі широко пропонується в роботах науковців зарубіжжя: Р. Арнгайма, П. Берда, К. Боулдинга, Д. Бурстін, Дж. Ягера Н. Барна, В. Горчакова, Р. Квеско, А. Панасюк, у яких концептуально поняття “імідж” трактується як соціально-психологічне комплексне утворення з притаманними йому семіотичними, когнітивними й образними аспектами.

Теоретичні засади формування професійного іміджу як окремої наукової сфери та кореляції респектабельності соціальних служб від рівня сформованості іміджу соціальних педагогів і соціальних працівників представлені у вітчизняних і закордонних наукових публікаціях В. Бебика, Ю. Палехи, І. Ніколаеску, В. Олексенко.

Професійні вимоги до іміджу соціального працівника і стадіальність процесу його формування обґрунтовані в роботі В. Ісаченко й Н. Левченко, які розуміють “імідж” як “складне і багатогранне поняття, нерозривно пов’язане з такими базовими соціо-психологічними категоріями, як особистість, самосвідомість, образ, міжособистісні стосунки і рольова поведінка” [6, с. 233–237]. Дослідники виокремлюють основні підходи до формування іміджу як професійних кваліфікаційних вимог.

Оскільки професійний імідж соціального працівника входить до якостей, які підвищують ефективність професійної діяльності соціального працівника, його особисту конкурентоспроможність на ринку надання соціальних послуг, то формуванню позитивного професійного іміджу в майбутніх фахівців варто приділяти всебічну увагу, використовуючи всі педагогічні умови, керуючись принципами безперервності освіти, системності й послідовності засвоєння знань.

Процес опанування іноземної мови закономірно вбачає інтегративну єдність освітньої та виховної функцій, тобто вивчення іноземної мови має забезпечувати пізнання й засвоєння студентами галузевої культури як взаємодії особистості з оточенням, що опосередковується її зовнішньою і внутрішньою активністю.

Іншомовна підготовка майбутніх соціальних працівників при спрямуванні навчально-виховного процесу на особистісно орієнтовану взаємодію повинна широко застосовувати сучасні психолого-педагогічні технології, технології полікультурного, диференційованого та розвивального навчання; інтерактивні технології, ігрові методи, дискусії, метод «кейс-стаді», які озброюють викладача інструментарієм впливу на особистість, що потенціє формування в майбутнього соціального працівника позитивного іміджу як особистісного знаряддя для полегшення комунікування з іншими людьми (як із клієнтами, так і з колегами), що суттєво для професіоналізації.

Методичним стандартом профільної підготовки у вищих навчальних закладах сьогодні є комунікативний підхід до навчання іноземних мов, який реалізується шляхом застосування інтерактивних методів навчання на всіх стадіях набуття іншомовної комунікативної компетентності

У сучасній зарубіжній теоретичній літературі співіснують декілька трактувань поняття “комунікативна компетентність”: І. Каменєва в роботі “Психолого-педагогічні особливості діалогової ситуації в навчальному процесі” визначає комунікативну компетентність як психологічну характеристику людини як особистості, що проявляється в її спілкуванні з людьми, або здатність установити й підтримувати потрібні контакти, яка охоплює “певну сукупність знань і вмінь, що забезпечують ефективне протікання комунікативного процесу” [7, с. 40–49]. С. Савіньон позначає терміном “іншомовна комунікативна компетентність” здатність особистості функціонувати в реальній комунікативній ситуації, у “динамічно мінливій обстановці, де мовна компетентність адаптується до сприйняття одержуваної лінгвістичної та паралінгвістичної інформації” [8, с. 23]. Узагальнюючи наведені підходи до трактування, можна дійти висновку, що інтегрованими компонентами комунікативної компетентності будуть емоційний, мотиваційний, когнітивний і діяльний компоненти.

Систематична взаємодія студентів між собою та викладачем на практичному занятті з іноземної мови професійного спрямування з використанням дає можливість визначити й урахувати ступінь сформова-

ності власного образу студента під час опанування іноземною мовою, що дає змогу реалізувати принцип індивідуального підходу в навчанні; робота в групах підвищує рівень емпатії кожного окремого студента, інтенсифікує вербальне мислення й тим самим розвиває мовну активність.

Рольова гра розширює репертуар мовних засобів, оснащує навичками емпатичного слухання, допомагає набувати бажаних якостей характеру та уявлень про себе. Феномен емпатії, будучи процесом емоційного відгуку на переживання іншої людини, сприяє формуванню професійної комунікативної компетентності особистості. Іншомовна підготовка майбутніх соціальних працівників, спираючись на вищезначені принципи під час спрямування навчально-виховного процесу на особистісно орієнтовану взаємодію, застосовує сучасні інтерактивні методи, які забезпечують успішність навчання й відомі в науковій літературі як “психолого-педагогічні технології”, “технології полікультурного, диференційованого та розвивального навчання”, іманентно є потенціалом впливу на особистість, що перебуває в процесі набуття професійних якостей, тобто на етапі формування. Інтерактивні технології, ігрові методи, дискусії, метод “кейс-стаді” (переклад з англ. мови – вивчення окремої ситуації) озброюють викладача інструментарієм впливу на особистість, що потенціє формування в майбутнього соціального працівника позитивного іміджу як особистісного знаряддя для полегшення комунікування з іншими людьми (як із клієнтами, так і з колегами), що суттєво для набуття професійних якостей.

Ретельно добираючи автентичні текстові та аудіо-матеріали й адаптуючи їх до рівня попередньо здобутих у межах програми загальноосвітньої школи знань і мовних навичок студентів кожної окремої групи, викладач повинен зупинити свій вибір на таких, що транслюють ідею необхідності керування власним іміджем. Наприклад, на підготовчому етапі до проведення дискусії на тему “My future profession and vocational duties” студенти ознайомлюються з науковими роботами, присвяченими свідомому підходу до процесу професійного іміджетворення, і складають списки якостей, які, на їхню думку, позитивно чи негативно впливатимуть на сприйняття особи оточенням. Також студентам пропонується спростувати чи підтвердити ствердження, що люди стежать за вашою поведінкою й роблять висновки щодо вашої компетентності, особистості й характеру, навести приклади з життя, які ілюструють взаємозв’язок ставлення до особи та враження, яке вона справляє.

Перевагами методу кейс-стаді й ділової гри є не лише автентичність навчальних матеріалів, проблемність ситуації, що задається умовами гри або ситуацією, а й включення в процес навчання суб’єктивного досвіду, тобто здатність інтегрувати технології розвиваючого навчання, включаючи процедури індивідуального групового та колективного розвитку, формування особистісних якостей студента.

Як інтегроване завдання контекстно-орієнтованої іншомовної підготовки під час вивчення тем “Cultural diversity”, “Violence”, “Victimisation” студентам пропонується групова робота у трійках. Зауважимо, що залежно від рівня сформованості мовних навичок студентів доцільно використовувати метод часткового або повного мовного занурення. Для запобігання рутині доцільно залучати елементи драматизації та інсценізації з використанням візуальних образотворчих засобів створення необхідного іміджу. З метою стимулювання креативності розподіл ролей варто покласти на студентів так: інтерактант № 1 – жертва насилля, інтерактант № 2 – соціальний працівник, інтерактант № 3 – повнолітній кривдник/член родини. Завдання 1: описати ситуацію з точки зору інтерактанта № 1, послуговуючись адекватними лексико-граматичними засобами. Завдання 2: описати ситуацію з точки зору інтерактанта № 3, висловлюючи власну позицію і спростовуючи інформацію інтерактанта № 1. Завдання 3: від імені інтерактанта № 2 з дотриманням стилістики офіційно-ділового мовлення виступити перед представниками преси зі звітом про роботу з клієнтами. Основною метою використання вищезазначених методів на практичному занятті з ІМ за професійним спрямуванням із майбутніми працівниками соціальної сфери є залучення студентів до активного обговорення іноземною мовою, що вивчається, проблемної ситуації. Тобто сприяти засвоєнню навичок професійної комунікативної поведінки як невід’ємного складника позитивного професійного іміджу.

У наведених прикладах комунікативних вправ реалізуються принципи функціональності й особистісної орієнтації, оскільки виконання завдань урахує індивідуальний характер мовлення. Як невід’ємний складник позитивного іміджу комунікативна поведінка передбачає вміння говорити виразно, що, на думку Є. Пасова, означає вміння “вибрати адекватний тон розмови, правильну синтагматичність мови, логічний наголос, точну інтонацію, виразний жест або міміку, відповідну ситуації позу” [9, с. 55–56]. Поняття “імідж”, як свідчить аналіз наукових джерел, взаємопов’язане з базовими соціопсихологічними категоріями “особистість”, “самосвідомість”, “образ”, “міжособистісні стосунки”, “рольова поведінка”. Усі наведені соціопсихологічні категорії актуалізуються в інтегрованому навчанні ІМ у процесі професійно орієнтованої іншомовної підготовки соціального працівника.

Висновки. Розглянуті вище інтерактивні методи в умовах змістово-мовної інтеграції чи контекстно-орієнтованого навчання ІМ дають змогу досягти поставлених цілей, а саме в процесі вивчення ІМ об’єктивізації самооцінки людини. Метод ділової гри та кейс-стаді метод є фактором інтенсифікації формування іміджу соціального працівника, оскільки дають можливість коректувати стереотипи вербальної та невербальної поведінки студента, розвивають критичне мислення студентів, яке полягає в здатності критично ставитись до власного образу, поведінкових патернів, аналізувати переваги та недоліки тієї чи іншої мовленнєвої поведінки, сприяють набуттю навичок критичного осмислення екстралінгвістичної візуальної інформації, сприяють виробленню навичок корегувати власні поведінку й габітус, що сприятиме успішності їхньої майбутньої професійної діяльності.

Використана література:

1. Про вищу освіту : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2014. – № 37–38. – Ст. 2004.
2. Рекомендації Комітету Ради Європи з питань освіти, Загальноєвропейські положення щодо володіння мовами. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 260 с.
3. Сидорчук О. В. Роль комунікативних ситуацій у професійно орієнтованій іншомовній підготовці як метод формування професійної комунікативної компетентності майбутнього фахівця соціальної сфери / О. В. Сидорчук // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 5 «Педагогічні науки: реалії та перспективи». – Вип. 60. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – Т. 2. – 2018. – 246 с.
4. Литвин. А. В. Методологічні засади поняття педагогічні умови: на допомогу здобувачам наукового ступеня / А. В. Литвин. – Львів : СПОЛОМ, 2014. – 76 с.
5. Тарнопольський О. Б. Навчання через зміст, змістовно-мовна інтеграція та іншомовне занурення (повне чи часткове) у викладанні іноземних мов для професійних цілей у немовних вишах / О. Б. Тарнопольський // Іноземні мови. – 2011. – Вип. 3 (67). – С. 23–27.
6. Ісаченко В. П. Професійні вимоги до іміджу соціального працівника / В. П. Ісаченко, Н. В. Левченко // Педагогічні науки. – Вип. 80. – Херсон, 2017. – Т. 2. – 2017. – 256 с.
7. Каменева І. Ю. Психолого-педагогические особенности диалоговой ситуации в образовательном процессе / И. Ю. Каменева // Российский психологический журнал. – 2015. – Т. 12. – № 3. – С. 40–49.
8. Savignon S. J. Communicative Competence: Theory and Classroom Practice: texts and contexts in second language learning / S. J. Savignon. – Reading, Mass : Addison Wesley, 1983. – 322 p.
9. Пассов Е. И. Основы коммуникативной теории и технологии иноязычного образования : [методическое пособие для преподавателей русского языка как иностранного] / Е. И. Пассов, Н. Е. Кузовлева. – Москва : Русский язык. Курсы, 2010. – 568 с.

References:

1. Zakon Ukrainy “Pro Vyshchu osvitu”. Vidomosti Verkhovnoi Rady [Law of Ukraine “On Higher Education”] / Informational Bulletin Supreme Council of Ukraine 2014. – № 37–38. article. 2004.
2. Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 260 p.
3. Sydorchuk O. V. (2017) Rol komunikatyvnykh sytuatsiy u profesiino orientovznni inshomovnii pidgotovtsi yak metod formuvannia profesiinoi komunikativnoi kompetentnosti maybutnogo fakhivtsa sotsialnoi sfery. [The role of communicative situations during ELSP training as the method for enhancing professional communicative competence of prospective social sphere professionals] / O. V. Sydorchuk // Naukovyi Chasopys Kyiv. – 2018.– Series 5. –№ 60. – V. 2. – 246 p. [in Ukrainian].
4. Lytvyn A. V. (2014) Metodologichni zasady poniattya “pedagogichni umovy”: na dopomogu zdobuvacham naukovogo stupenya [Methodological fundamentals of the concept “Pedagogical conditions”] / A. V. Lytvyn. – Lviv : SPOLOM, 2014. – 76 p. [in Ukrainian].
5. Tarnapolskyi O. (2011) Navchannia cherez zmist, zmistovno – movna integratsia ta inshomovne zanurennia u vykladanni. – inozemnykh mov dlia profesiinykh tsilei u nemovnykh vyshakh [Learning through content essentially] // Inozemni movy. – 2011. – № 3 (67). – P. 23–27 [in Ukrainian].
6. Isachenko V. P., Levchenko N. V. (2017) Profesiini vymogy do imidzhu sotsialnogo pratsivnyka // Pedagogichni nauky [Professional requirements to the image of a social employee Pedagogical sciences]. Kherson, 2017. – № 80. – V. 2. – 256 p. [in Ukrainian].
7. Kamenyeva I. Yu. (2015) Psykholoho-pedahohichni osoblyvosti dialohovoyi sytuatsiyi v osvitu’omu protsesi [Psychological Characteristics Of A Dialog Situation In The Educational Process] // Rosiyskyi psykholohicheskyy zhurnal. [Russian Psychological Journal]. – 2015 – V. 12. – № 3. – P. 40–49 [in Ukrainian].
8. Savignon S. J. (1983) Communicative Competence: Theory and Classroom Practice: texts and contexts in second language learning. – Reading, Mass : Addison Wesley. – 322 p.
9. Passov Ye. I. (2010). Osnovy kommunikativnoy teorii i tekhnologii inoyazychnogo obrazovaniya : metodicheskoye posobiye dlya prepodavateley russkogo yazyka kak inostrannogo [Fundamentals of the communicative theory and technology of foreign language education]. – M., 2010 – Russian language. Courses. – 568 p. [in Russian].

Сидорчук Е. В. Потенциал интегрированного обучения иностранного языка как фактора формирования имиджа работников социальной сферы

В работе рассматриваются возможности интегрированного обучения иностранному языку как фактора формирования положительного профессионального имиджа социального работника. Также поднимается вопрос эффективности учебно-воспитательных методов интенсификации профессиональной подготовки будущего работника социальной сферы путем контекстно-ориентированного изучения иностранного языка. Обосновывается необходимость применения интерактивных упражнений на практических занятиях в курсе профессионально ориентированного изучения иностранного языка. Выделены факторы интенсификации приобретения коммуникативной компетентности будущего работника социальной сферы при изучении иностранного языка как интегрального компонента профессионального имиджа. Предложены пути стимулирования вербального мышления студента для дальнейшего эффективного функционирования в профессиональной сфере.

Ключевые слова: имидж, имиджелогия, интегрированное обучение иностранному языку, контекстно-ориентированное обучение, интерактивные упражнения, межличностное общение, профессиональная подготовка.

Sydorchuk O. V. The potential of integrated foreign language learning as a factor creating the image of social workers

The paper examines the possibilities of content and language integrated learning as the factor influencing the creation of a positive professional image of a social worker. The issue of the efficiency of educational and training methods for intensifying vocational training of a future social worker through context-oriented learning of a foreign language raises. The necessity of the

use of interactive exercises in practical classes in the course of teaching professionally oriented learning of a foreign language is substantiated. The factors of intensification of the future social workers' communicative competence acquisition during the study of a foreign language as an integral part of a positive professional image are highlighted. The ways of stimulating the student's verbal thinking for further effective functioning in the professional sphere are proposed.

Key words: *image, imageology, integrated learning, context-oriented learning, interactive exercises, interpersonal communication, vocational training.*

УДК 792:37.011.3-051“19”

Стихун Н. В.

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛІВ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ

У статті охарактеризовано значення використання засобів театрального мистецтва в педагогічній практиці вчителів радянського періоду; визначено специфіку театрального мистецтва в професійній майстерності вчителя; розкрито виховний вплив форм, методів і засобів театрального мистецтва на художньо-естетичний розвиток учня; проаналізовано художньо-творчу співпрацю вчителя з учнями в навчально-виховному процесі як у школі, так і в поза-шкільних закладах освіти; акцентується увага на вдосконаленні професійної майстерності вчителя засобами театрального мистецтва.

Ключові слова: *театральне мистецтво, професійна майстерність учителя, форми, методи, засоби театрального мистецтва, театральна діяльність, художньо-естетичне виховання, навчально-виховний процес, досвід, творчість.*

У парадигмі сучасної освіти значна увага надається високій кваліфікаційній компетентності, посиленню професійної мобільності й конкурентоспроможності педагога. Актуальність досліджуваної проблеми полягає в тому, що на цьому етапі розвитку освітньої галузі все більш зростає соціальний попит на фахівців-педагогів, ознайомих із театральним мистецтвом, посилюються вимоги модернізації художньо-естетичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах, удосконалення культурно-мистецької, театральної діяльності в них.

Отже, повернення до історичного минулого дасть змогу вчителям підвищити професійну майстерність, тобто ґрунтовно ознайомитися з теоретико-методологічними засадами театральної педагогіки та подолати комплекс фахової неготовності до застосування засобів театрального мистецтва в педагогічній практиці сьогодення.

Проблема розвитку професійної майстерності вчителів засобами театрального мистецтва завжди була й залишається в центрі уваги видатних учених (А. Луначарський, А. Макаренко, Я. Мамонтов, М. Розенштейн, В. Сухомлинський, Г. Шарельман та ін.).

Окремі аспекти формування педагогічної майстерності вчителів, зокрема їхню творчість, досліджували сучасні науковці: І. Зязюн, О. Дем'янчук, С. Карпенчук, С. Лісова, Г. Сагач, І. Яшук, Г. Головка А. Луцюк та ін.

Питання розвитку професійної майстерності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів засобами театрального мистецтва радянського періоду частково розкрито в дослідженнях сучасних науковців: І. Бега, А. Ершової, Л. Масол, І. Наливайка й ін. Аналізу використання театрального мистецтва в педагогічній теорії і практиці вчителя як історико-педагогічній проблемі присвячено дисертації М. Дергач, Л. Ільїної, О. Лавріненка й ін.

Мета статті – охарактеризувати значення використання засобів театрального мистецтва в педагогічній практиці вчителів радянського періоду.

Розуміючи сутність емоційно-творчої природи педагогічної діяльності, А. Макаренко наголошував на необхідності етюдної роботи з педагогами початківцями й запровадив її в педагогічному колективі: “Тим, хто готується до артистичної діяльності, дають цілу систему вправ на уяву, які так і формулюються: уявіть собі ... А наша професія – споріднена з артистичною. Була б моя воля, я дав би подібні завдання студентам педагогічних інститутів і молодим учителям. Нехай би вчилися уявляти себе вчителями того чи іншого класу; учнями, яким важко вчитися; учнями, яких вигнали з класу, тощо” [6, с. 184].

Наполягаючи на важливості для вчителя вдосконалення його акторських і педагогічних здібностей, А. Макаренко вбачав сутність такого навчання, “насамперед в організації характеру педагога, вихованні його поведінки, а після цього в організації його спеціальних знань і навичок, без яких жоден вихователь не може бути хорошим вихователем, не може працювати, оскільки в нього не поставлений голос... Не може бути хорошим вихователем той, хто не володіє мімікою, не може надати своєму обличчю необхідного виразу чи стримати свій настрій” [6, с. 265–269]. Він залишив неоціненний педагогічний спадок для вітчизняної і